

Pēdējais gads Eiropas ligzdojošo putnu atlantam

ANDRIS DEKANTS,
atlants@lob.lv, tālr. 27565465

2017. ir noslēdzošais gads, kurā mēs ievāksim datus otrajam Eiropas ligzdojošo putnu atlantam (ELPA). Eiropas atlantam novērojumi tiek ziņoti par 50x50 km kvadrātiem, bet katras valsts novērotāju mērķis ir katrā no valsts kvadrātiem konstatēt visas tur ligzdojošās putnu sugas.

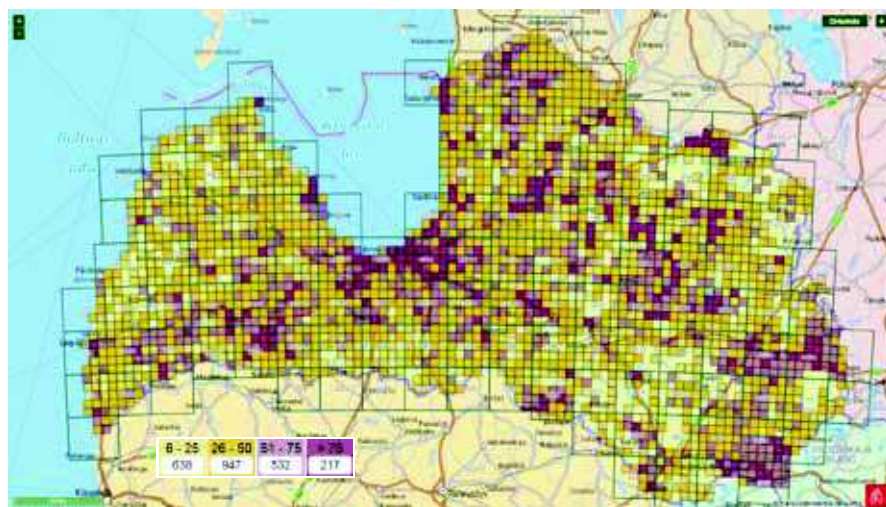
Latvijā ir 48 šādi 50x50 km kvadrāti, taču lielākajai daļai apsekojamā platība ir krietni mazāka (1. attēls). Tomēr, līdzīgi kā otrajā Latvijas ligzdojošo putnu atlantā (2000–

2004; LLPA2), Latvijā mēs datus ievācam mazākos, 5x5 km, kvadrātos, bet pēc tam šie novērojumi tiek pielāgoti lielajiem 50x50 km kvadrātiem. Ja labi apsekosim ma-

zos 5x5 km kvadrātus, tad par lielo kvadrātu apsekotību varēsīm neuztraukties. Šajā rakstā atspoguļošu, cik labi iepriekšējos gados esam apsekojuši 50x50 km kvadrātus, un pastāstīšu par šīs noslēdzošās sezonas izvirzītajiem mērķiem. Lai tas palīdz mums kvalitatīvi apsekot trūkstošos posmus! Vairāk par ELPA lasi arī žurnāla "Putni dabā" 2015/2 un 2016/1 numurā.

1. ATTĒLS. 50x50 km kvadrāti un to nosaukumi.
FIGURE 1. 50x50 km squares and their names.

2. ATTĒLS. 5x5 km kvadrātu apsekotība 2016. gada izskaņā.
FIGURE 2. Completeness of 5x5 km squares at the end of 2016.

Datu vākšana ELPA tika uzsākta 2013. gadā, tomēr vairākums no mums pilnā sparā iesaistījās vien divas pēdējās sezonas. 2015. gads noslēdzās ar atlantam piemērotiem 69 883 novērojumiem, kas reģistrēti portālā Dabasdati.lv. Savukārt 2016. gadā bija jau 183 213 novērojumu (ieskaitot pazīmi "N"). Tā ir vairāk nekā puse (51%) no portāla ziņojumiem visā tā pastāvēšanas vēsturē! 5x5 km kvadrātu apsekotība redzama 2. attēlā.

Ziņojumos ar dažādām ligzdošanas pazīmēm apkopota informācija par 211 putnu sugām. Piecas ligzdojošās putnu sugas (baltais stārķis, sarkanriklīte, melnais meža strazds, žubīte un dzeltenā stērste) ir konstatētas 46 kvadrātos, taču pagaidām nav sugas, kas būtu atzīmēta visos 48 lielajos (50x50 km) kvadrātos. Pie biežāk ziņotajām sugām jāmin arī čuņčiņš, lielā zilīte un baltā cielava.

Šobrīd atlantā novērojumi apkopoti no teju 600 lietotājiem, taču 80% visu novērojumu ziņojuši 30 aktīvākie lietotāji. 50 aktīvākie brīvprātīgie novērotāji ar visvairāk ziņojumiem minēti 1. tabulā. Paldies katram, kas ar saviem novērojumiem palīdz atlanta tapšanā!

Visvairāk ligzdojošo putnu sugu šobrīd konstatēts Varakļānu (179), Tukuma (172) un Jūrmalas (170) 50x50 km kvadrātā, bet vismazāk – Šēderes (12), Mažeiku (11) un Jonišķu (2) kvadrātā, kā arī lielākajā daļā citu Latvijas pierobežas kvadrātu. Šobrīd 9 no 48 kvadrātiem ir konstatēti mazāk nekā 100 sugu. 50x50 km kvadrātu mediāna (centrālā vērtība) ir 150 sugu.

2016. gadā portāls Dabasdati.lv papildus ELPA ziņošanas un statistikas platformai (<http://dabasdati.lv/putnuatlants/>) tika papildināts ar putnu uzskaišu sadaļu, kurā iespējams ievadīt gan 1 km ELPA, gan Ligzdojošo putnu monitoringa uzskaišu anketas. Uzskaišu veicējiem sadaļa pieejama <http://www.dabasdati.lv/lv/putnuatlants/uzskaites/>. Sadaļa aizvien tiek attīstīta un uzlabota.

2017. gadā ir izvirzīti trīs mērķi

1. Konstatēt pēc iespējas vairāk ligzdojošo putnu sugu visos 48 Latvijas 50x50 km kvadrātos.
2. Apsēkot pēc iespējas vairāk prioritāros 5x5 km kvadrātus, konstatējot tur vismaz 69 ligzdojošas putnu sugas.
3. Veikt ELPA uzskaites un tās reģistrēt Dabasdati.lv uzskaišu sadaļā.

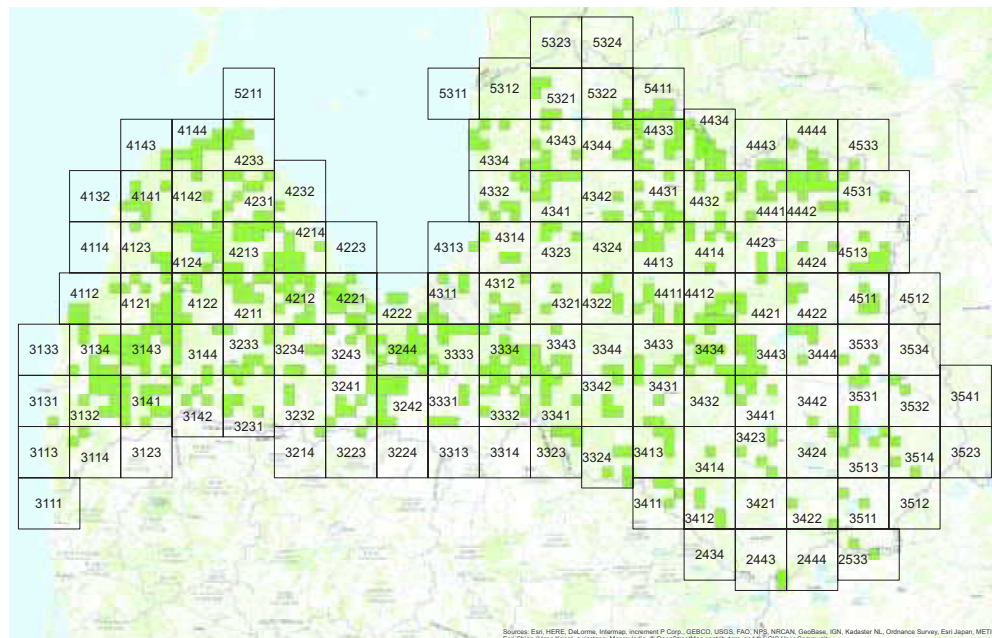
Lai palīdzētu sasniegt 2017. gada pirmo mērķi, izveidota statistikas datne, kurā redzamas 50x50 km kvadrātos konstatētās ligzdojošo putnu sugas, kvadrātu uzbūve un izvietojums. Ja vēlies uzņemties "aizbildņa" lomu par kādu no 48 kvadrātiem un iegūt pieeju šim failam, piesakies, zvanot vai rakstot man e-pastu (27565465, atlants@lob.lv). Aizbildņa uzdevums ir 2017. gada ligzdošanas sezonas laikā izvēlētajā kvadrātā atrast šobrīd tur nekonstatētās ligzdojošas putnu sugas.

Sazinoties ar mani, ir iespējams pieņemt un apsekot arī prioritāros 5x5 km kvadrātus, lai tajos konsta-

1. TABULA. Aktivākie brīvprātīgie novērotāji Eiropas ligzdojošo putnu atlantā līdz 2017. gadam.

TABLE 1. The most active EBBA2 volunteers till the end of 2016.

1. Normunds Zeidaks	18. Oskars Keišs	35. Inga Freiberga
2. Andris Klepers	19. Mareks Kīlups	36. Normunds Kukārs
3. Aigars Kalvāns	20. Ainis Platais	37. Māris Strazds
4. Viesturs Vintulis	21. Antra Stīpniece	38. Edgars Smislovs
5. Vladimirs Smislovs	22. Viesturs Ķerus	39. Andris Erts
6. Gaidis Grandāns	23. Ruslans Matrozis	40. Dāvis Drazdovskis
7. Mārcis Tirums	24. Atis Lielbārdis	41. Rolands Lebusis
8. Jānis Jansons	25. Jurijs Siliņevičs	42. Ilze Priediece
9. Andris Avotiņš	26. Kaspars Funts	43. Maija Rozenfelde
10. Imants Jakovļevs	27. Sintija Martinsone	44. Ilze Bojāre
11. Sandis Laime	28. Edgars Dzenis	45. Dana Heibergera
12. Elvijs Kantāns	29. Edgars Lediņš	46. Armands Majejskis
13. Jānis Ķuze	30. Guna Roze	47. Dmitrijs Boiko
14. Elīze Spridzāne	31. Uldis Ļoļāns	48. Sandra Platniece
15. Aivars Meinards	32. Aivis Tjagunovičs	49. Igors Deņisovs
16. Ieva Mārdega	33. Juris Vīgulis	50. Uģis Piterāns
17. Jānis Priednieks	34. Renāte Ondzule	

3. ATTĒLS. 2017. gada prioritārie kvadrāti, kuros vēlams konstatēt pēc iespējas vairāk ligzdojošu sugu.

FIGURE 3. Priority squares in 2017.

tētu pēc iespējas vairāk ligzdojošo putnu sugu (vismaz 69, bet vēlams >75; 2. mērķis). Prioritārie kvadrāti ir LLPA2 laikā ļoti apsektie kvadrāti, kas ELPA laikā pagaidām nav pietiekami ļoti apsekti (3. attēls). Lai kvalitatīvi spētu salīdzināt putnu izplatības un daudzveidības pārmaiņas starp abiem atlantiem, nepieciešams arī šoreiz tikpat ļoti apsekot tieši tos pašus kvadrātus, tādējādi tiks salīdzināti tikai abos atlantos ļoti apsektie kvadrāti. LLPA2 laikā vismaz 69 sugas tika konstatētas 702 kvadrātos, bet

ELPA pašreiz ir 323 pietiekami ļoti apsekti kvadrāti. Šobrīd sakrīt vien 113 kvadrātu (ļoti apsekti gan LLPA2, gan ELPA laikā), tādēļ pārējie 589 kvadrāti ir izvirzīti kā 2017. gada prioritārie kvadrāti. Jo vairāk un labāk tos apsekosim, jo labāk redzēsīm pārmaiņas! Prioritārie kvadrāti un 50x50 km statistikas fails apskatāms ELPA projekta mājaslapā: http://www.lob.lv/lv/eiropas_atlants/

Otra iespēja aplūkot līdz šim paveikto ir EBBA2 (Otrais Eiropas

4. ATTĒLS. EBBA2 veidotā atlanta statistikas sadaļa (<http://mapviewer.ebba2.info/atlas/latvia>).

FIGURE 4. Statistics of EBBA2 at webpage.

ligzdojošo putnu atlants) mājaslapā: <http://mapviewer.ebba2.info/atlas/latvia> (4. attēls). Lapā iespējams redzēt sugu izplatības kartes, ligzdošanas ticamību, kvadrāta apsekošanu un katras sugas skaitu 50x50 km kvadrātā. Svarīgi atcerēties, ka tikai portālā Dabasdati.lv iespējams redzēt aktuālākos novērojumus, bet citās statistikas lapās var nebūt pati jaunākā informācija.

dos biotopos un mēnešos, tādējādi aptverot pēc iespējas vairāk putnu sugu. Precīzākiem aprēķiniem vienu maršrutu vēlam noiet vismaz divas reizes sezonā.

Liels paldies jāsaka 2016. gada atlanta sacensību komandām (īpaši "M-ērgļiem" un "4 ibisiem"), kas kopā veikušas 121 uzskaišu maršrutu Latgalē. Kopumā

Atceries koloniju putniem ziņot precīzu apdzīvoto ligzdu (vai pāru) skaitu. Vislabāk, ja novērojuma piezīmēs pierakstīsi, piemēram, ka gaisā saskaitīti 100–120 lielie ķīri, bet uz zemes (ligzdām) – vēl aptuveni 60 putnu.

Trešais, bet ne mazāk būtiskais 2017. gada mērķis ir 1 km uzskaišu veikšana un ievadīšana Dabasdati.lv ELPA uzskaišu sadaļā (5. attēls). Uzskaites vajadzīgas, lai pēc iespējas precīzāk varētu aprēķināt dažādu putnu sugu populācijas lielumu katrā 50x50 km kvadrātā un redzētu šo populāciju blīvumu dažādās Latvijas vietās. Populācijas lielums ir svarīgs Eiropas atlanta rādītājs, kas arī tiks attēlots kartēs. Svarīgi, lai katrā 50x50 km kvadrātā būtu izietī vairāki maršruti dažā-

šobrīd veiktas aptuveni 200 ELPA uzskaites, taču, ja gribam precīzus skaita datus visām sugām dažādās Latvijas vietās, šis skaitlis 2017. gadā būtu jāpalielina līdz 1000. Turklāt uzskaites ir lielisks veids, kā apsekot kvadrātu, jo uzskaitē ir taisna līnija 1 km garumā, kas nereti ievēd vietās, kur pats nebūtu gājis, un atklāj putnus, ko citādi nemaz nepamanītu. Vairāk informācijas par uzskaitēm iepriekšējos divos rakstos un ELPA projekta mājaslapā.

Summary

Last year of European Breeding Bird Atlas /Andris Dekants/

This is the final year in which we will collect data for the EBCC Second Atlas of European Breeding Birds in Latvian 50x50 km squares. The most active EBBA2 Latvian volunteers by the end of 2016 can be seen in Table 1. In this final year, we have three goals to complete:

1. To identify as many breeding bird species as possible in all 48 Latvian 50x50 km squares (Figure 1).
2. To survey as many priority 5x5 km squares as possible, and to try to identify at least 69 breeding bird species there.
3. To continue to perform the bird census and register it in an online reporting platform. This is necessary for precise calculation of the population size. http://www.lob.lv/lv/eiropas_atlants/

5. ATTĒLS. Uzskaišu ievades sadaļa portālā Dabasdati.lv.

FIGURE 5. Part of Dabasdati.lv to fill bird census data.

**Sugas, novērojumi, novērotāji.
Apsekošanas kartes salīdzinājums.
Apsekojamie kvadrāti.**
http://www.lob.lv/lv/eiropas_atlants/

Arī 2017. gadā paredzētas atlanta sacensības trīs kārtās, kuru laikā jāreģistrē pēc iespējas vairāk ligzdojošu putnu sugu un jāveic maršrutu uzskaites. Vienīgā grozījumi noteikumos saistīti ar lielāku brīvību teritoriju un datumu izvēlē. Par pieteikšanās iespējām rakstiet vai zvaniet.

Nobeigumā atgādināšu, ka visvērtīgākie ir pilnā saraksta novērojumi. Tādēļ vienmēr jācenšas atzīmēt pilnīgi visas novērotās putnu sugas, apzināti nevienu neizlaižot, un pierakstīt precīzu laiku (no–līdz), kurā putni bez apstājas skaitīti. Tā mēs ne tikai varēsim zināt kvadrātos pavadīto laiku, bet arī saprast, kurās putnu sugas tobrīd nav tikušas konstatētas.

Paldies katram, kurš ir iesaistījies! Lai mums kopīgi izdodas godam reprezentēt Latviju Eiropas ligzdojošo putnu atlantā!